

עזון תורני שכוחי בעזה"ת אגדה של תורה

גליון 609

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח"י יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

פרשת השבוע פרשת בהר-בחוקותי

פנתח האהל

שבוע קשה ועצוב עבר על כל מי שלב יהודי פועם בקרבו, אסון שבלתי ניתן לעיכול, כשביום שמחתו של התנא האלוקי רשב"י זי"ע, שהקפיד לבל יאמרו "נחם" ביום ל"ג בעומר כמובא מהאר"י ז"ל (מגן אברהם סי' תצג) נוספו כל כך הרבה משפחות אלמנות, יתומים, הורים שכולים, שמבקשים נחמה ל"ע.

דווקא אצל התנא שאמר: יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין. דין שכזה!

הפנית אצבע מאשימה כלפי אחרים, טובה מאוד להרגעת המצפון. אבל מה עונים כלפי השאלה הקשה: על מה עשה ה' לנו... על מה "דודי ירד לגנו ללקוט שושנים" רק מלשמוע את הסיפורים על אותם נפטרים זצ"ל אפשר להבין איזה שושנים...

אמנם אין בינינו נביא, ולא חוזה, שיוכל לבאר לנו גזירת שמים. אבל בואו לא נברח מהאסון הכבד אלא יאמר כל אחד כתשובתו של יונה הנביא לרב החובל "יודע אני כי בשלי הסער הגדול הזה". לא סתם בשעת המנחה של יום הקדוש קוראים את עניין זה.

יש לדעת שהכי קל לדפוק על החזה של השני, הרבה יותר קשה לומר לעצמך "בשלי". קל מאוד לראות את החיסרון של השני ואת המעלות של עצמי, הרבה יותר קשה לראות את המעלות של השני ואת החיסרון שלי. כמעט ואין עדה או חוג שלא קיבלו את האיתות משמיא. "לב יודע מרת נפשו", עלינו לקבל כל אחד ואחד קבלה מעשית לתקן מעשינו אם בבין אדם למקום או בבין אדם לחבירו. וה' יתברך יאמר לצרנתו די, וינחמנו בנחמה שלימה בביאת משיח צדקינו ברחמים.

שבת שלום
שמשון אליעזר פוקס

פרשת בחוקותי כוללת בתוכה גם קללות אם עם ישראל ימאס חלילה במצוות ה', אחת מהן היא קללת הגלות – "וְאָתְּכֶם אֶזְרָה בְּגוֹיִם". מה משמעות אזרה? רש"י מבאר: "זו מידה קשה, שבשעה שבני המדינה גולים למקום אחד, רואים זה את זה ומתנחמים, וישראל נזרו כבמזרה, כאדם הזורה שעורים בנפה ואין אחת מהן דבוקה בחברתה".

בעל ה"כלי יקר" מרחיב בדבריו: בדרך כלל, כשיש קבוצת אנשים הגולה למקום והיא מפוזרת, לפחות אלו שעדיין נותרו יחד מתחזקים אחד את השני ומידבקים אחד בשני. כשעם ישראל הוגלה והופרד, היה מצופה שהמשבר הזה יחבר ביניהם. אולם אצל עם ישראל קיימת תופעה מוזרה מאוד, שגם במצב כזה אנו מפוזרים ומפורדים. גם במצב זה כל אחד דוחף את חברו ומבקש להדיתו ממצבו. עצם הגלות זו הדחיפה הראשונה, אך יש גם דחיפה שאנו דוחפים אחד את השני בלשון הרע ומלשינות. זו כוונת התורה באומרה: "וְכַשְׁלוּ אִישׁ בְּאָחִיו" (כ"ו). איש אחד מכשיל את השני במקום לתמוך בו.

ושם, בארצות אויבינו, מה יהיה המצב הנפשי שלנו? "וְנִדְּף אֶתְּם קוֹל עֵלָה נִדְּף" (ל"ו). ה"כלי יקר" ממשיך ומסביר את משל העלה הנידף: "על כן המשילים כאן לעלה נדף, כי העלה חלוש מאוד ונידף מחמת הרוח הנושב בו, ואף על פי כן, כל עלה דוחף את חברו ומכה בו, כך כל איש מישראל בגלות דומה לעלה הנדף מפני רוח הנוזכר, ואף על פי כן הוא רודף אחר חברו להכותו בשוט לשונו".

ה"כלי יקר" מתאר כאן תופעה מוזרה – רדיפה של עלה נידף. התורה לא אומרת "ורדפה אותם הרוח", ההפתעה היא שהרודף אותנו הוא "קול עלה נידף". הרודף עצמו הוא תלוש, נרדף וחלש, ובמקום להתמקד כיצד להפסיק להיות נרדף, הוא רודף, עם כל חלישותו, את חברו. עלינו להשתדל ולהתאמץ שהעלים יפסיקו לרדוף אחד את השני.

זמני השבת
הדלקת נרות מוצאי שבת
8:01 6:58
גא לשמור על קדושת הגליון
אין לקרוא בשעת התפילה
ל"ת: 8:34

אָהַל הַחֵידוּשׁ

אומרת הגמרא במסכת מגילה דף לא: "תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר: עזרא הסופר תיקן לישראל שיהיו קוראים קללות שבתורת כוהנים" קודם עצרת (קודם לחג שבועות – זמן מתן תורתנו), ואת הקללות שבספר דברים, משנה תורה קוראים קודם לראש השנה.

אמר אביי: "מדוע אנחנו קוראים לפני שבועות? ומדוע אנחנו קוראים לפני ראש השנה?" אמר אביי: "כדי שתכלה שנה וקללותיה" -אומרת הגמרא, "לפני ראש השנה זה מובן, כי זה סוף שנה, אבל לפני שבועות?" אמר אביי: "כן. עצרת, חג שבועות, זה כמו ראש השנה". שניהם ימי דין וראוי לשמוע את התוכחות. **שואלים התוספות:** "אם כן ראוי היה לקרוא את פרשת בחוקתי, על פי תקנת עזרא, בשבת האחרונה שלפני שבועות, ובשבת האחרונה לפני ראש השנה את פרשת כי תבוא ומדוע פרשות אלו מקדימים שתי שבתות קודם לכן (גם לפני שבועות וגם לפני ראש השנה)?" ועונים: "כדי שלא יכנסו לחג מתוך צער, משום כך הקדימו קריאת התוכחות והקללות לשתי שבתות קודם לכן", הוי אומר שיהודים שמעו את הקללות והתוכחות של פרשת בחוקתי השבוע ואת פרשת כי תבוא, זה הוריד להם את המצב רוח, זה הכניס אותם לדאגה, כי הם שמעו קללות ואיומים מהתורה הקדושה, מה יתברך, אז הם נכנסו ללחץ ולצער. זה לא עבר להם ליד האוזן וחז"ל לא רצו שזה יפגע להם בשמחת החג, אז הקדימו בשבועיים לפני כן. וכשיבוא החג הם ישכחו מזה, ז"א הם יזכרו, רק הלחץ יפוג מעט.

אהל לחידוש חידושים ופנינים לשולחן השבת

"כנסת ישראל שאלה שלא כהוגן והקדוש ברוך הוא השיבה כהוגן אמרה לפניו: ריבונו של עולם: 'שימני כחותם על לְבָבְךָ כחותם על זְרוּעֶיךָ' (שיר השירים ח). אמר לה הקדוש ברוך הוא: בתי, את שואלת דבר שפעמים נראה ופעמים אינו נראה, אבל אני אעשה לך דבר שנראה לעולם, שנאמר: 'הן על כפיים חקתיך' (ישעיהו מ"ט)

כלומר, בני ישראל בקשו מהבורא: "שימני כחותם על זרועך" – שנהיה "חתומים" על זרועו. מטבע הדברים, פעמים שהזרוע חשופה ופעמים שהיא מוסתרת, כך שחותם על הזרוע הוא ביטוי לקשר מקוטע ולא רצוף, אולם בורא עולם השיב להם כהוגן: "על כפיים חקותיך". כף האדם תמיד גלויה, הבורא עונה לעם ישראל שהוא חפץ שהם יהיו לנגד עיניו כל הזמן וללא הפסקות (רש"י). כעת נבין את המילים הפותחות את הפרשה: "אם בחוקתי תלכו". אם נלך בחוקות התורה, אזי נזכה לשרשרת ברכות ארוכה וכפי שהתורה מתארת. המילה "חוק" היא מלשון חקיקה. אומר הבורא: אתם רוצים להיות חקוקים על כפי? אתם רוצים שאשפיע עליכם ברכה עד בלי די? זה צריך להיות הדדי – "בחוקתי תלכו". תחקקו אותי על לבכם.

כיצד מגיעים למצב כזה? רש"י מגלה את הסוד: "אם בחוקתי תלכו – שתהיו עמלים בתורה". עמל מלשון התעמלות, המשנה ומשפרת את הגוף. כמו שהרגלים שלי הולכות בגלל שהן התעמלו, הן התאמנו ועכשיו היכולת הזו חקוקה בתוכם, כך אתם – "שתהיו עמלים בתורה". עמל ועוד עמל, התעמלות ועוד התעמלות, ואט אט תגיעו למצב שאתם ואני נהיה חקוקים יחד.

"אם בחוקתי תלכו"

פירוש נוסף של האור החיים על פסוק זה היא שהתורה יכולה לברך גם "זמן מקולל". ובלשונו: "אם בחוקתי תלכו – פירוש: הגם שהוא בזמן שבו הראה עליו המזל לרעה – אם 'את מצוותי תשמרו' - יש כוח בכם להפך המזלות ולתקן אותם". האור החיים נוסף ומצטט את המובא במסכת שבת: שמואל וחכם לא-יהודי רואים אדם הולך לאגם, אמר החכם הגוי, שידע את מזלו של אותו אדם: 'הוא לא יחזור, יכיש אותו נחש'. להפתעתו של הגוי, אותו אדם דווקא כן חזר מהנהר. לבקשתו של שמואל, פתח האדם את תיקו וראה שם נחש מת. שאל שמואל את האדם: 'מה עשית היום?', ואותו יהודי השיב כי הוא חלק מחבורה שבה כל אחד נותן את האוכל שלו לתוך קערה משותפת, וכל בני החבורה אוכלים ביחד. באותו יום אחד מחברי הקבוצה לא הביא לחם, וכדי שלא לביישו אמר אותו יהודי שהוא יאסוף את הלחם, וכך כביכול לקח גם ממנו, ומנע ממנו בושה. אמר שמואל: 'צדקה תציל ממוות'. כלומר – גם אדם שהמזל שלו מראה על מוות או על כל גורל אחר, מי שהולך "בחוקתי", על פי חוקי התורה ומצוותיה – מזלו משתנה לטובה.

להערות והארות, הנצח ות,
לעילוי נשמת וכו' 054-8444774
לקבלת העלון במייל נא לכתוב ל:
8444774@Gmail.com

אהל המעשה

בתחילת פרשת בחוקותי מוצגת תמונה ברורה של שכר לעושי רצונו כבר בעולם הזה: "ונתתי גשמיכם בעתם... ונתנה הארץ יבולה... וחרב לא תעבור בארצכם". לכאורה, הדבר סותר את הכלל הידוע כי העולם הזה הוא מקום העבודה ואילו מקום קבלת השכר הוא רק בחיי הנצח, וכמאמרם (קידושין לט): "שכר מצווה בהאי עלמא ליכא" (=מתן שכר המצוות אינו בעולם הזה). כיצד יש ליישב את הדברים?

אולם, טעות היא לחשוב כי שלמותו החומרית של האדם, היא טובתו ותענוגו באמת. הרי הרמח"ל, פותח את ספרו "מסילת ישרים" בכך שתכלית האדם בעולמו, וטובתו האמיתית היא שיתענג על ה'. כל מטרת השפע הגשמי בעולם הזה שהקב"ה נותן ומעניק לאדם, הוא רק כדי ליצור את התנאים הטובים ביותר, אשר יאפשרו לו לעבוד כראוי את בוראו. וכך יקבלו ישראל את השכר השלם והאמיתי בעולם הבא. אולם כאשר האדם מנצל את השפע לשכחת אלוקיו, ומן השמים מבחינים שהשפע חוסם אותו מלעבוד את בוראו, הרי הוא נלקח ממנו. או אז האדם המתייסר נזקק לתפילה ובקשת רחמים, ורק מתוך תחושת תלות זו הוא מגיע לדבקות הרצויה בקב"ה, מתקן את דרכיו וזוכה להגשים את תכלית בריאתו להתענג על ה' בחיי העולם הבא.

משל למה הדבר דומה? למלך שהחליט להסתובב במדינתו ולבחון את מצב התושבים. עטה תחפושת, והילך ברחובה של עיר. לפתע הוא מבחין בעלם יפה תואר המקבץ נדבות מהעוברים ושבים. החל המלך לשוחח עמו, ונשא העלם חן בעיניו. הפציר בו המלך בלשון רכה שיתלווה אליו לביתו, ושם יביא לו ארוחה חמה ומקום ללון – אך הנער מסרב להצעה. אמנם עז היה רצונו של המלך לקחתו לארמון ולעשותו חתן לבתו. מה עשה? חטף המלך אחת מנעליו של העלם וברח. העלם, שזו נעלו היחידה – החל רץ אחריו, כשהוא זועק ומתחנן לו, עד שהגיע לארמונו.

למראית עין, נהג המלך באכזריות מרובה. אמנם כשנכנס המלך לארמון, והעלם בריצה אחריו, הבין העני פתאום מי הניצב מולו, או אז פנה אליו המלך וביקשו להיות חתנו וממשיכו. האם הייתה זו אכזריות של המלך? הרי כל רואה מבין שטובתו של העלם הייתה כאן, ואם בדרך הטובה לא רצה לבוא, הרי שלא הייתה ברירה אלא להביאו בקושי רב. הדבקות בקב"ה היא הנותנת את המשמעות לכל פעלו וממונו של כל אדם. אלא שאדם שאינו מבין זאת בדרך הטובה, נאלץ להבין זאת בדרך אחרת של קשיים ואפילו ייסורים, והכל כדי להגיע לטוב העליון, השלם, להתענג על ה' ועל טובו: "כי את אשר יאהב ה' יוכיח."

אשרי הזוכה ללכת בחוקותיו של הקב"ה מתוך שמחה, שפע וברכה (הרב זמיר כהן)

למה אתה דוחף? כי דחפו אותי! (הרהורי מחשבה לשבוע זה...)

סח רבי משה יצחק דרשן, "המגיד מקעלם": מעודי תהיתי מדוע הגדירה התורה את האיסור לגנוב בלשון רבים "לא תגנבו!"? מדוע לא לומר בלשון יחיד "לא תגנוב"? [האיסור "לא תגנוב" שבעשרת דברות נאמר על "גונב נפשות" – אדם הגונב אנשים למכרם לעבדים. "לא תגנבו", נאמר לגבי ממון].

עד שנוכחתי במעשה שהיה – סיפר המגיד מקעלם בדרשתו לבני העיירה: לשכנתי נגנבה תרנגולת מחצרה, במקום שתיכנס לבית ותספר לבעלה על הגניבה, והוא ילך להתלונן בתחנת המשטרה בעיר הסמוכה, עשתה שכנתי מעשה – נכנסה לחצר השכנה הסמוכה לה משמאל, גנבה משם תרנגולת בלאט ושבה לחצרה כאילו מאומה לא אירע... השכנה שזה עתה נגנבה ממנה תרנגולת, כמובן לא ידעה מאומה. יצאה לחצרה והנה חסרה לה בעלת-כנף. ומה סבורים אתם? שהלכה לספר לאישה? ממש לא! היא פנתה לחצר הסמוכה לה משמאל ונטלה משם עוף מקרקר והסתלקה בחשאי.

השכנה השלישית נטלה מן הרביעית והרביעית מהחמישית, עד שבקצה העיירה נשמע לאחר יומיים ושלושה קולה של איכרה מסכנה שנגנבה תרנגולת מחצרה...

לכן מזהירה התורה בלשון רבים "לא תגנבו". אף אם לך גנבו משהו, אין לך רשות לגנוב מן הזולת שיגנוב מרעהו וכן הלאה. כאשר אנו בטוחים שמותר לנו להתנהג באופן לא יאה לזולת, כי "דחפו אותי – אז גם אני אדחף", עלינו לזכור שבסופו של תהליך הדחיפה הזו תשוב אלינו.

קצת מאתנו

פרשת השבוע מלמדת אותנו הסתכלות מזווית אחרת על המאורעות הסובבים אותנו זווית ההסתכלות שהתורה דורשת מאתנו היא 'לא ללכת בקרי' – לא להתייחס למאורעות כמקריים. הנבואות הקשות ביותר מופיעות ביחס למצב בו אנו חיים

במחשבה שהמאורעות הפוקדים אותנו הינם יד המקרה או מושפעים מהנהגה אנושית. (מחפשים אשמים, מחסום משטרה, ההקדשות, מעבר צר, מעבר מתכת מחליק, תשתיות לקויות, וכו') וכפי שכתב ופסק רמב"ם הלכות תעניות: (פרק א, ב-ג) "ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן ככתוב... וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו, אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרית, הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להידבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה צרות אחרות, הוא שכתוב בתורה (בפרשתנו בחוקותי ויקרא כ"ו) 'והלכתם עמי בקרי והלכתי עמכם בחמת קרי', כלומר: כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו אם תאמרו שהוא קרי (מקרה), אוסיף לכם חמת אותו קרי".

הדברים אינם מכוונים דווקא ליצרה במלא מובן המילה, כל מה שילא הולך' לאדם וכל מה שכן מצליח לו הוא רק ביד מכוונת מלמעלה ובהשלכה ישירה של הנהגת הכלל והפרט.

ובנוסף יש לנו בזאת דברים מאת הרמב"ן יסודיים מאד ויש צורך לשננם גם למי שכבר מכיר ויודע. כך הוא כותב בסוף פרשת בא: (שמות פרק יג פסוק טז) "... שאין לאדם חלק בתורת משה רבנו, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריתנו ענשו, הכל בגזרת עליון כאשר הזכרתי כבר..."

לדבריו, החומרה שבהתייחסות לאירועים כ'מקרה' היא בבחינת ביטול הקשר עם הדת היהודית ביטול הקשר וה'חלק בתורת משה'!

"והם ירצו את עונם" –

כיצד נזכה שהייסורים יסתלקו מאיתנו, ותגיע הגאולה השלמה?

ה'חתם סופר' בפירושו על פסוק מ"ג בפרשה מגלה את התשובה. לדבריו, כאשר בני ישראל יודו ויכירו שהייסורים שבאו עליהם הם עונש מן השמים כדי שישבו ויתחרטו על עוונותיהם - הייסורים יהיו להם לכפרה על עוונותיהם. בזכות ההכרה בכך שהייסורים הם עונש - יסיר ה' מעליהם את הייסורים, כולל ייסורי הגלות, ותהיה להם זכות לשוב לארצם.

ברכה והצלחה

ובריאאות איתנה

אסף בן אשר ומשפחתו הי"ו

דוד אשר בן איבון ומשפחתו הי"ו

לרפואה שלימה

סעיד אשר בן לאה הי"ו

אורה בת סניורה הי"ו

שיעור בפרשת שבוע

מהרב שמשון פוקס שליט"א

כל יום חמישי

מיד לאחר מנחה

בביכנ"ס אור אבנר

רח' משה דיין קרית הסביונים יהוד

מנחה - בשעה 19:00

בית הכנסת "היכל יצחק דוד"

רח' דוד אלעזר 18

תפילת שחרית - 7:00

מנחה וערבית (סמוכות) - 19:00

שיעורי תורה מידי יום אחרי ערבית

יום א' - הרב שמשון פוקס שליט"א

יום ב' - הרב הגאון אברהם הכהן שליט"א

יום ג' - הרב שלום אטלן שליט"א

יום ד' - הרב בן יאבו שליט"א

יום ה' - הרב דניאל קמחי שליט"א

בית הכנסת

"עולי בבל"

ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל

שחרית - 5:00

מנין ב' - 7:30

מנחה ערבית - 19:00

שיעורי תורה מידי יום

שעה קודם מנחה

יום א' ב' ה'

רב בית הכנסת

הרב יהונתן אמדי שליט"א

יום ג'

הרב שמשון פוקס שליט"א

יום ד'

הרב נאור דרשני שליט"א

יום ה' -

הרב רפאל עגיב שליט"א

בשעה 20:00

"עץ חיים היא למחזיקים בה"
לזכות להצלחה ולבריאות איתנה

טוביה שרבי בן נזימה

ומשפחתו הי"ו

דוד חיים בן עליזה

ומשפחתו הי"ו

אופיר דלל בן אורה

ומשפחתו הי"ו